

Anbefalinger til et inkluderende socialt iværksætterøkosystem

SEMPRE Accelerators-erfaringer

GRAFISK DESIG

Lynn Grevenitz, kulturkonsulat.com

Icons: © fontawesome.com & © freepik.com

Coverpictures by

© Proxyclick Visitor Management System @proxyclick on unsplash.com

© Toa Heftiba @heftiba on unsplash.com

© Priscilla Du Preez @priscilladupreez on unsplash.com

© Dylan Gillis @dylandgillis on unsplash.com

SEMPRE Accelerators-erfaringer

Anna Broka, Vidzeme University of Applied Sciences

SEMPRE Accelerators opfordrer til inkluderende sociale iværksætterøkosystemer i hele EU. Dette dokument er baseret på vores erfaring med at etablere sociale virksomheder i hele Østersøregionen. På grundlag af dokumentation fra SEMPRE Accelerators har vi udarbejdet anbefalinger til udarbejdelse af politikker og til beslutningstagere om at udforme politikker, der styrker iværksætterøkosystemernes inklusion og sociale dimension. Den dokumentation, der fremlægges i denne rapport, er baseret på input fra de otte sociale nystartede virksomheder fra SEMPRE Accelerators om deres interaktion med politiske beslutningstagere og andre interessenter.

Hvad er et inkluderende socialt iværksætterøkosystem?

"Iværksætteri, der bidrager til social inklusion for at give alle mennesker lige muligheder for at starte og drive virksomheder. Målgrupper er dem, der er dårligt stillede og underrepræsenteret i iværksætteri og selvstændig virksomhed, herunder unge, kvinder, seniorer, etniske minoriteter og indvandrere, handicappede og mange andre grupper" (OECD/EC, 2019).

Inkluderende iværksætteri er en mulighed for lokal økonomisk udvikling og beskæftigelse og bidrager til social inklusion og samhørighed. Formålet med inkluderende iværksætterpolitikker er at tilbyde en anden mulighed for at tjene penge og bidrage til samfundet. Det er et forsøg på at sikre lige muligheder for mennesker og fremme bæredygtig virksomhedsudvikling uanset folks baggrund, alder eller køn. Lokale iværksætterøkosystemer, der understøtter inkluderende socialt iværksætteri, omfatter forskellige aktører fra den offentlige og private sektor, organisationer, der understøtter og fremmer virksomhedsdannelse og som arbejder tæt sammen med nonprofitorganisationer, lokale ledere og enkeltpersoner. Interventioner, der bidrager til at overvinde barrierer for at starte og opretholde sådanne initiativer, omfatter fleksible og integrerede finansielle programmer, tilpassede tjenester, blandet læring og anden individuel uddannelse eller tilsvarende støtte. Individuelt skræddersyede uddannelses- og netværksplatforme letter udviklingen af sociale nystartede virksomheder og er vigtige for at udnytte den iboende ekspertise hos fremtidige sociale virksomheder (OECD, OECD/EC, 2019).

SEMPRE Accelerators for Social Service Co-Creation i landdistrikterne

SEMPRE Accelerators (2019-2021) er et projekt, der støtter **inkluderende social iværksætteri** i Østersøregionen. Målet er at fremskynde væksten og udviklingen af otte lokale samskabelsesinitiativer, såkaldte "mikroprojekter", og at gøre dem til succesrige, selv bærende **sociale nystartede** virksomheder, der tilbyder tjenester og/eller produkter på lokale og regionale markeder. Mikroprojekterne er udviklet i tidligere projekter kaldet SEMPRE – Social Empowerment in Rural Areas (2016-2019) (social selvstændiggørelse i landdistrikter). SEMPRE-partnerne samlede og testede værktøjer til selvstændiggørelses, som udbydere af sociale tjenester kan bruge til at vurdere servicebehov blandt dårligt stillede grupper og til at inddrage medlemmer af sådanne grupper i samskabelsesprocesser, der fører til udvikling af nye sociale tjenester.

Mens SEMPRE fokuserede på udvikling af forretningsidéer med værktøjer som billedet på den sociale forretningsmodel eller forandringsteori, går SEMPRE Accelerators videre. Projektpartnerne har dannet "acceleratorteams", som hver især består af repræsentanter for de dårligt stillede grupper og etablerede udbydere af sociale tjenester. Holdene samler servicebrugernes ideer og erfaringsmæssige viden samt socialrådgivernes faglige knowhow for at overvinde udfordringer som etablering af stabile og effektive administrations- og ledelsesstrukturer, hvor sortimentet eller tjenesternes kvalitet forbedres, og der findes finansiering og inddragelse af flere servicebrugere i opstarten.

SEMPRE Accelerators skaber således otte eksempler på god praksis for **dynamiske og succesrige sociale nystartede virksomheder, der beriger det sociale servicelandskab** og lægger pres på etablerede serviceudbydere og offentlige myndigheder, som står over for stadig vanskeligere rammebetingelser for levering af tjenesteydelser i landdistrikterne.

Eksempler på nystartede virksomheder:

- „Stop over in Liepa“: En café, der fungerer som mødested og arbejdsplads for forældre og unge arbejdsløse i Vidzeme, Letland
- SIVANs: En hundredaginstitution drevet af folk, der har haft problemer med at komme ind på arbejdsmarkedet i Luleå, Sverige
- Avis og web: En gruppe migranter, der skriver og udgiver artikler om integrationsspørgsmål i et regionalt magasin og på en hjemmeside i Nordfrisland, Tyskland

Eksisterende iværksætterstøttestrukturer

Lokale iværksætterøkosystemer består af virksomhedskuvøser, erhvervsacceleratorer og andre iværksætterstøttesystemer. Traditionelt er de rettet mod ret begunstigede og dygtige grupper og enkeltpersoner. Der findes ressourcer til udvikling af serviceporteføljer, støtte til opstartsinitiativer og færdigheder i iværksætterledelse. Disse tilbud er indlejret i lokale vækst- og forretningsstrategier (iværksætteri). Lokale initiativer til støtte for iværksætteri er en del af de eksisterende rammer for økonomisk udvikling og kan give adgang til finansiering såsom tilskud, crowdfunding, startkapital eller lån. De nuværende administrative støtteforanstaltninger bidrager til at håndtere standardiserede ansøgningsskemaer, fx med hensyn til krav (forretningsplaner) med detaljeret beskrivelse af økonomiske resultater (se LEADER-program, nationale/lokale tilskud, fundraising-konkurrencer osv.). SEMPRE Accelerators-erfaringerne bekræftede, at lokale iværksætterøkosystemer hovedsagelig tjener personer, der allerede besidder en vis grad af iværksætterfærdigheder eller administrativ kapacitet. Nogle af uddannelses- og opkvalificeringsinitiativerne er udtrykkeligt rettet mod unge (præ-inkubation og opstartsinitiativer) eller andre specifikke grupper. Som følge heraf fremmer disse støttestrukturer traditionel, individuelt orienteret konkurrencebaseret forretningsudvikling – til gavn for højt kvalificerede, som har et godt beskæftigelsesperspektiv såvel som ressourcer og praktisk erfaring.

Den Europæiske Union og inkluderende sociale iværksætterøkosystemer

Et stærkere fokus på EU's socialpolitiske dimension var en reaktion på Lissabonstrategiens fiasko. Europa 2020-strategien opfordrede til mobilisering af menneskers og organisationers kreativitet i stor skala og til at skabe effektive løsninger på store udfordringer. EU støttede således en fælles socialpolitisk ramme for social innovation, sociale relationer og iværksætteri som en del af den videnbaserede økonomi. I dag støtter Europa-Kommissionen netværksaktiviteter i forbindelse med social innovation, nye løsninger gennem inkubation og finansiering og fremmer forbedrede betingelser for sociale virksomheder. (Europa-Kommissionen). I overensstemmelse med EU's og OECD's retningslinjer og finansieringsmuligheder begyndte EU's medlemsstater at udvikle deres egne iværksætterøkosystemer – bestående af forskellige modeller for virksomhedskuvøser og social innovation.

Anbefalinger til et inkluderende iværksætterøkosystem

Som følge af den praktiske erfaring med SEMPRE Accelerators og baseret på workshops med beslutningstagere i partnerregionerne og interviews udarbejdede vi de otte vigtigste anbefalinger. De henvender sig til politiske beslutningstagere på lokalt, regionalt, nationalt og delvist også på europæisk plan. Med disse anbefalinger vil vi gerne vise, hvordan bedre rammebetingelser kan sætte dårligt stillede grupper i stand til at udvikle deres egne sociale nystartede virksomheder.

Uformel støtte

- **Mød op, støt sociale nystartede virksomheder i din region, vær en allieret!**

Hvis du og andre beslutningstagere i din region formår at skabe en støttende atmosfære, der viser påskønnelse for arbejdet i sociale nystartede virksomheder, så har du allerede nået en vigtig milepæl, der ikke medfører ekstra omkostninger. Erfaringerne fra SEMPRE Accelerators viste, at de offentlige myndigheder manglede kendskab til og bevidsthed om ulemper, som dårligt stillede (fremtidige) sociale iværksættere oplevede, især i landdistrikterne.

- **Åbne døre, vær fortalere!**

Dokumentation fra SEMPRE Accelerators viser, at sårbare grupper som sociale iværksættere kræver stærkt fortalere og støtte fra døråbnere. Støtten omfatter hjælp til kommunikation og opsøgende arbejde, da det kan være vanskeligt for disse grupper at blive hørt i samfundet. Døråbnere kan give

adgang til ellers utilgængelige ressourcer (det være sig finansielle ressourcer eller blot de rigtige kontakter). Sociale iværksættere har undertiden brug for adgang til kommuner og nationale eller regionale myndigheder, og døråbnere kan lette sådanne forbindelser.

Infrastruktur til støtte og kapacitetsopbygning

- **Åbne spor for dårligt stillede grupper i eksisterende støtteordninger.**

I SEMPRE Accelerators var sociale iværksætter- og opstartsinitiativer, startkapital og andre støtteforanstaltninger delvis tilgængelige i forskellige faser under projektgennemførelsen. Vi oplevede dog også, at offentlige finansieringsinitiativer hovedsageligt er tilgængelige i én "fælles kurv" for ret højt kvalificerede organisationer og enkeltpersoner.

- **Fastlæg princippet om "ét tag" for dårligt stillede samfund, og øg deres kapacitet til aktiv deltagelse.**

Princippet om "ét tag" er en idé om at etablere og vedligeholde én platform (digital og fysisk), som specifikt er rettet mod inddragelse og aktivering af dårligt stillede grupper og støtter deres deltagelse i udviklingen af forretningsinitiativer, sociale nystartede virksomheder eller andre formater, der skaber en positiv social indvirkning. Det er vores erfaring, at der er behov for praktisk støtte, vejledning og information om ressourcer, der er tilgængelige for sårbare grupper, især i landdistrikterne.

- **Etablere systematiske og regelmæssige aktiviteter for kapacitetsopbygning, opkvalificering og uddannelsesaktiviteter for sårbare grupper og landbosamfund.**

Integrerede og alternative aktiviteter for systematisk kapacitetsopbygning, opkvalificering og uddannelse skal være tilgængelige på lokalt plan – så tæt som muligt på den enkeltes levevilkår. Vores dokumentation viser, at det er ret vanskeligt for socialt dårligt stillede grupper at deltage i aktiviseringsforanstaltninger, der tilbydes af offentlige sociale tjenester eller arbejdsformidlinger. I SEMPRE Accelerators var succesfaktorer eksisterende lokale netværk og ngo'ers og andre lederes kreativitet og engagement i at tiltrække eksterne ressourcer til opkvalificerings- og uddannelsesaktiviteter for sårbare grupper (såsom migranter, NEET'er, tidligere lovovertrædere osv.). Disse ressourcer var imidlertid hovedsageligt projektbaserede, mens systematisk og regelmæssigt samfundsarbejde kræver pålidelig langsigtet finansiering.

- **Tilskynde til overførsel af viden og udveksling af bedste praksis.**

Overførsel af viden og udveksling af bedste praksis mellem forskellige interessenter er afgørende. I SEMPRE Accelerators var gensidige besøg, regionale konferencer, praktiske seminarer, teammøder og andre aktiviteter succesfaktorer for vidensoverførsel. Sociale nystartede virksomheder vil drage fordel af institutionaliseringen af sådanne ordninger.

Sammenspil mellem politikker

- **Slå bro over politikkerne for social innovation på nationalt, regionalt og lokalt plan.**

Flere aktører arbejder med begrebet social innovation: traditionelle for-profit-virksomheder, socialt ansvarlige virksomheder, og senest også nye paraplyinitiativer for sociale virksomheder. Dokumentation fra SEMPRE Accelerators tyder på en uforænelighed mellem disse strukturer

og de politiske rammer, der definerer som fælles mål at fremme social innovation og sociale forandringer. Succesfaktoren er en klar logik i de politiske strukturer på makroniveau, mens det er let at identificere stedet for sådanne individuelle initiativer på mikroniveau. Gøre administrative krav og bureaukratiske procedurer let tilgængelige og tilpasset til den sårbare gruppes behov.

Finansiering

- **Indføre skræddersyede start-finansieringsordninger for initiativer, der ejes af sårbare grupper.**

Særsomt og lille start-finansiering skal være direkte tilgængelig for sårbare grupper til deres individuelle initiativer og projekter. I de fleste tilfælde er startkapital eller lokal finansiering ikke specifikt rettet mod sådanne grupper, og kriterier som social innovation eller social inklusion tages ikke i betragtning. Eksisterende finansieringsordninger er meget konkurrencedygtige og kræver projektledelsesfærdigheder både til projektskrivning, projektimplementering og rapportering. Dette omfatter også EU-finansiering såsom LEADER, hvor det er vanskeligt at udvikle en social nystartet virksomhed uden yderligere finansielle og menneskelige ressourcer.

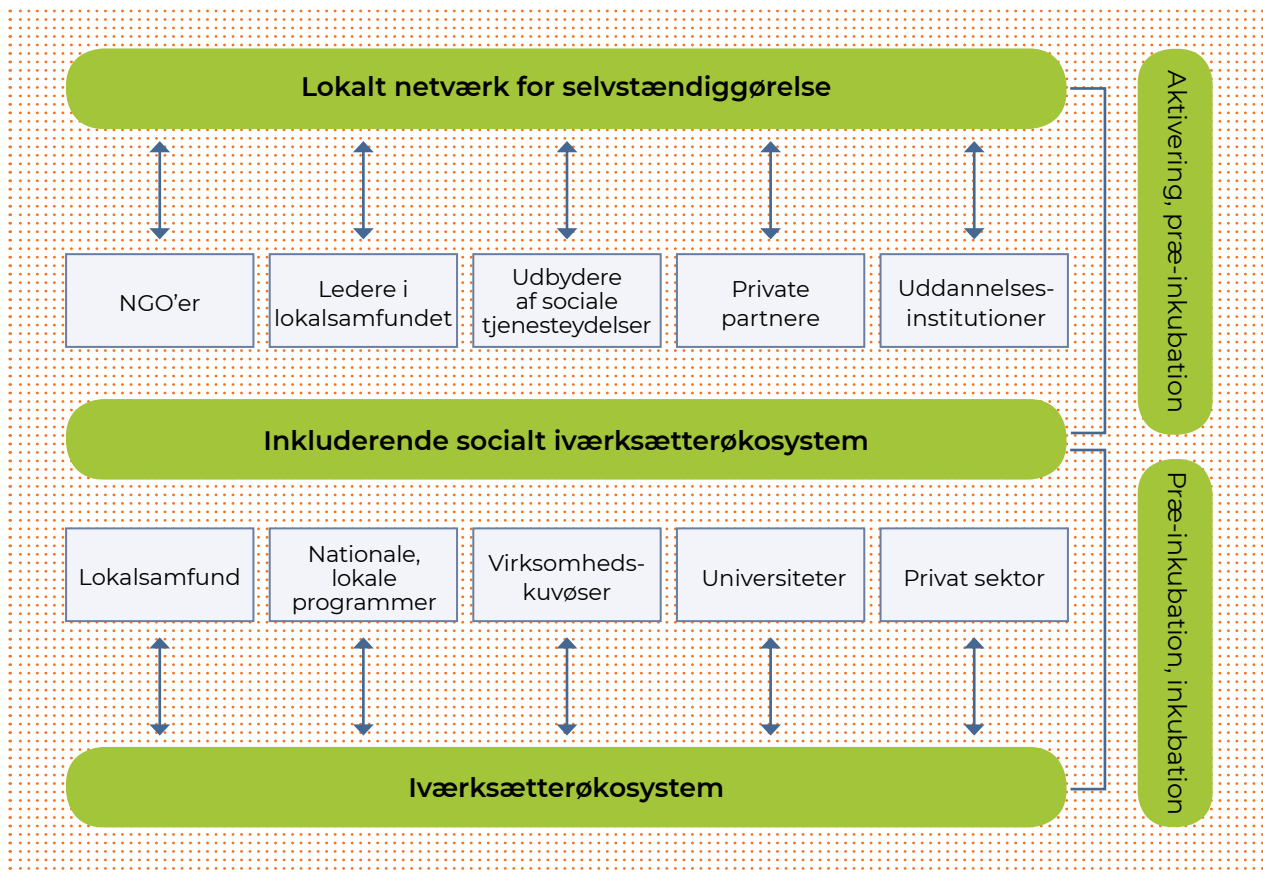

Baggrund: SEMPRESS Accelerators og inkluderende iværksætterøkosystemer

Ved implementeringen af de otte sociale nystartede virksomheder i SEMPRESS Accelerators identificerede vi to typer organisationer, der var vigtige aktører i de respektive støttestrukturer:

- For det første bygger SEMPRESS Accelerators på den eksisterende ekspertise i konsortiet: Projekt-partnerne har langvarige forbindelser inden for ngo'en og den offentlige sektor og er opmærksomme på sociale uligheder, sociale behov og sociale tjenester. Disse aktører ydede betydelig støtte til etableringen af de sociale nystartede virksomheder. Sociale støttegrupper blev mobiliseret og samlede engagerede borgere og samfundsledere i såkaldte lokale selvstændiggørelses-netværk (LEN) i tæt samarbejde med udbydere af sociale tjenester. (Find mere om SEMPRESS-projektet på siden <https://www.sempre-project.eu>).
- For det andet skulle der tages kontakt til nye kontakter: Lokale ledere, sociale tænkere, virksomhedskuvøser eller forretningspartnere og offentlige myndigheder på lokalt og nationalt plan. At samle lokale iværksættere og interessenter fra den offentlige og private sektor var en vigtig succesfaktor; dokumentation fra SEMPRESS Accelerators bekræfter, at dette samarbejde var frugtbar og kreativt i processen med at udvikle forskellige typer sociale virksomheder (se figur 1). Vi vil fortælle mere detaljeret om vores erfaringer fra SEMPRESS Accelerators sociale nystartede virksomheder nedenfor, og du kan også følge hele historien på SEMPRESS Accelerators hjemmeside: <https://www.sempre-accelerators.eu/sea-micro-projects>

Figur 1: Inkluderende socialt iværksættersystem – en generisk model

Kilde: Forfatterens egen (baseret på dokumentation fra SEMPRESS og SEMPRESS Accelerators)

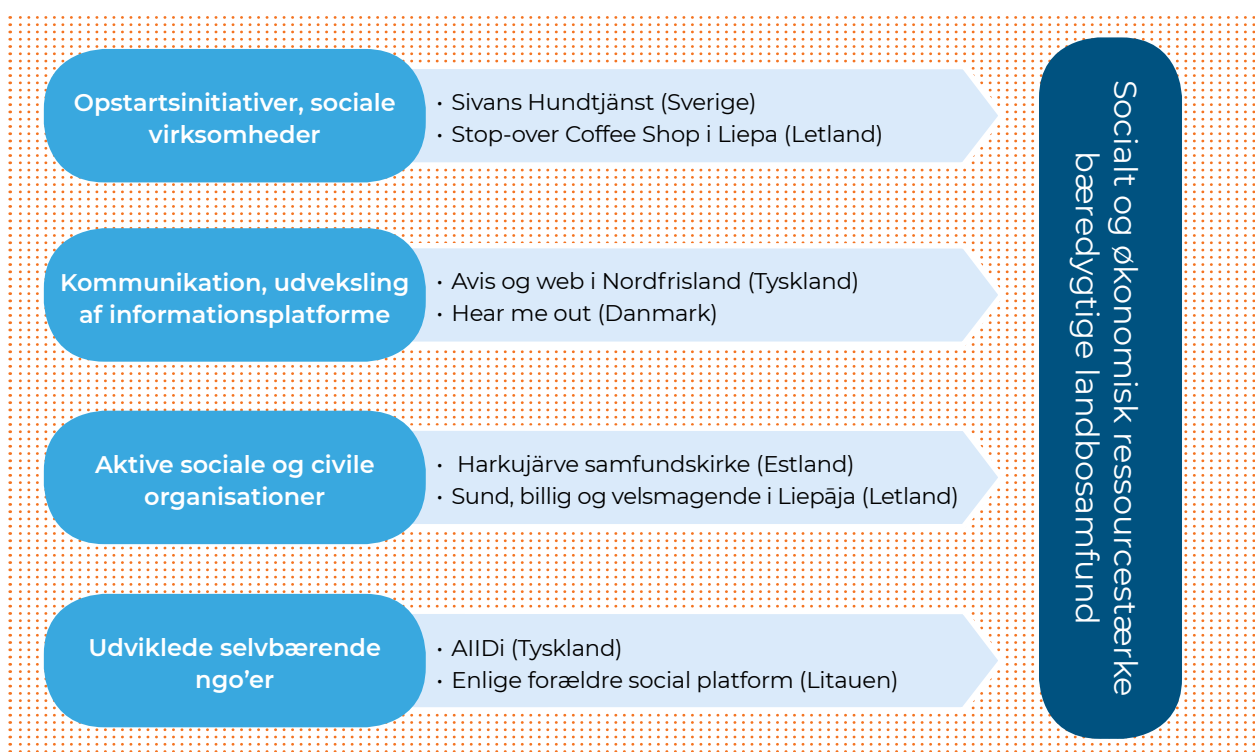
Hvad er mulighederne for inkluderende sociale iværksætterøkosystemer?

De sociale nystartede virksomheder i SEMPRESS Accelerators nåede ud til forskellige interessenter og etablerede partnerskaber med virksomhedskuvøser, samarbejde og samskabelsespladser, universiteter og uddannelsesinstitutioner, udbydere af sociale tjenester og institutioner i den offentlige sektor, sociale virksomheder, repræsentanter for den private sektor og ngo'er, lokale ledere og andre enkeltpersoner på nationalt, regionalt og lokalt plan. Dette understøtter styrket individuel kapacitet og demonstrerede, hvordan selvstændiggørelse fungerer i praksis. Netværk og ledelsesstøtte hjalp de sociale nystartede virksomheder med at udvikle modne organisatoriske opsætninger.

Omfanget af de sociale nystartede virksomheder i SEMPRESS Accelerators var forskelligt:

- Det lykkedes for to af mikroprojekterne at etablere selv bærende sociale virksomheder, der tilbyder aktiverings- og beskæftigelsesmuligheder for sårbare grupper.
- To af dem oprettede informations- og udvekslingsplatforme, som er mindre erhvervsorienterede, og som er rettet mod henholdsvis migranter og personer med mentale vanskeligheder.
- En anden gruppe af sociale nystartede virksomheder repræsenterer etablerede, aktive sociale og civile organisationer, der tilbyder sociale ydelser og styrker samfundsopbygningen.
- Endelig udviklede to af grupperne selv bærende ngo'er, der støttede enlige forældre og andre sårbare grupper (se også figur 2 og læs mere om de sociale nystartede virksomheder på <https://www.sempre-accelerators.eu/sea-micro-projects>).

Figur 2: Resultater fra SEMPRESS Accelerators

Kilde: Forfatterens egen (baseret på dokumentation fra SEMPRESS og SEMPRESS Accelerators)

Ved hjælp af støtteværktøjer til selvstændiggørelse var det muligt at opbygge tillid blandt deltagerne, overvinde specifikke mangler og udfordringer, udvikle aktiverings- og motivationsstrategier, lægge vægt på kommunikation og informationsudveksling, fastsætte specifikke mål og nå ud til eksterne ressourcer (for yderligere detaljer henvises til håndbogen for selvstændiggørelse: En håndbog om brugerinddragelse i udarbejdelse og levering af sociale tjenester <https://www.sempre-accelerators.eu/results>)

Referencer

Europa-Kommissionen. Social Innovation. https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/social_en

OECD's inkluderende iværksætter. Scribbr. <https://www.oecd.org/cfe/leed/inclusive-entrepreneurship.htm>

OECD/EC (2019). Politisk resumé om inkubatorer og acceleratorer, der understøtter inkluderende iværksætter. Scribbr. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8205&type=2&furtherPubs=no>

SEMPRE Accelerators. Scribbr. <https://www.sempre-accelerators.eu>

SEMPRE Scribbr. <https://www.sempre-project.eu>

